

DYSLEKSI

- EN LITEN HÅNDBOK FOR KORSVOLL

Så mange som 3-5% av alle elever har spesifikke lese- og skrivevansker. Spesialpedagogisk team ved Korsvoll skole har utarbeidet denne lille håndboken for lærere for kartlegging og oppfølging av elever med dysleksi.

HAR DU EN ELEV I KLASSEN MED DYSLEKSI?

HVORDAN SER DYSLEKSI UT?

Lesing:

- Leser mye feil da de bruker mye lengre tid på å tilegne seg ordbildene. Lærer seg sakte hørfrekvente ord.
- Fortsetter å lese ord som går igjen i teksten som om eleven ikke har sett/lest ordet tidligere.
- Gjetter ord og innhold.
- Beveger seg ikke til ortografisk lesing, men fortsetter å lese lydrett.
- Leser hakkete og stakkato, monotont og teknisk.
- Leser langsomt, derfor utfordrende å få med seg helheten.

Skriving:

- Blir ikke kvitt skrivefeil.
- Strever med doble konsonanter
- Skriver ofte lydrett
- Utelater lyder når eleven skriver
- Skrivefeilene er inkonsekvente.

Vær obs på at mange elever lærer seg *kompensatoriske metoder* for manglende lese- og skriveferdigheter. Dette kan gjøre det vanskeligere å oppdage.

- Dette kan for eksempel være å memorere innhold eller tekst før og etter faglig gjennomgang.
- Unngåelsesteknikker for å lese høyt eller delta på aktiviteter som inneholder lesing og skriving.
- "Usynlig elev" som er stille og ikke gjør mye ut av seg kan skjule vansker.
- Generell skolevegring som gjør det vanskelig å knekke koden på om eller hva slags faglige utfordringer eleven har.
- Ellers generelt faglig sterk som i kombinasjon med punktene over gjør at lese- og skrivevansker lett overses.

DU MISTENKER AT EN ELEV I KLASSEN HAR LESE- OG SKRIVEVANSKER. HVA GJØR DU?

1. Kontaktlærer har ansvaret for å ta kartleggingsprøver. Ulike kartleggingsverktøy kontaktlærer kan bruke er å resultater fra nasjonale prøver.
 - i. NB! Merk at populære kartleggingsprøver som Carlsten har klare begrensninger på informasjon om elevenes leseferdigheter. Den, og andre kartleggingsmateriale, bør brukes med omhu og helst i sammenheng med flere verktøy.
 - b. Trenger du hjelp til å kartlegge?

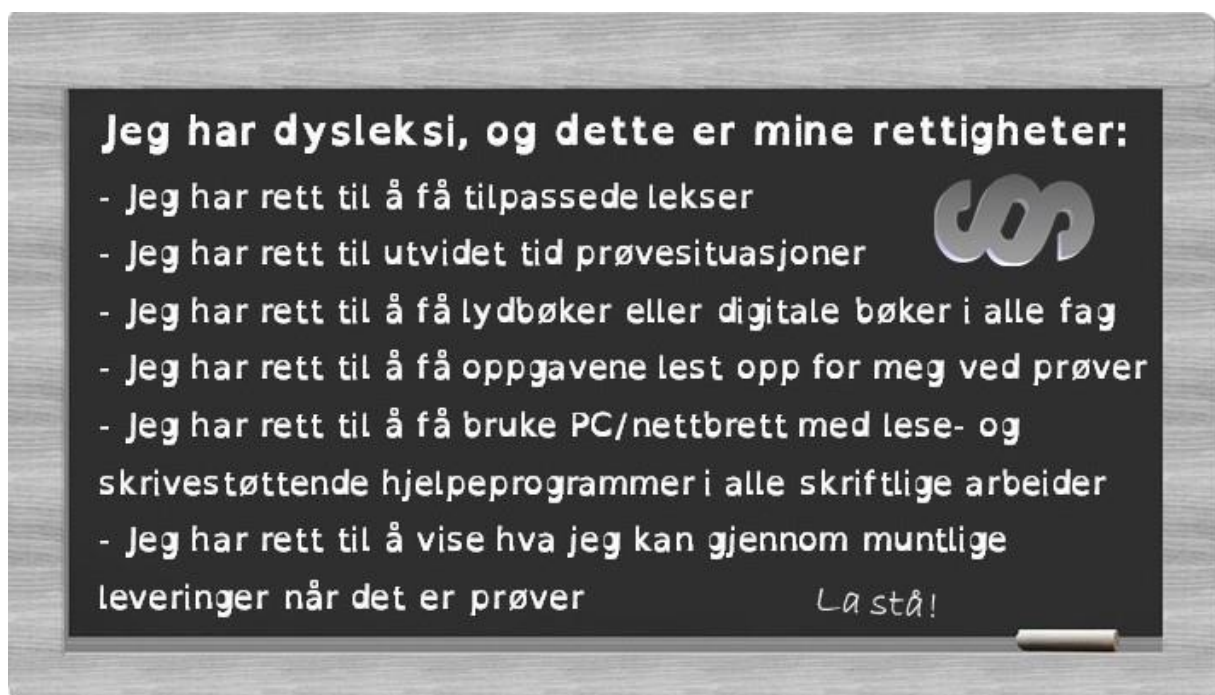
S-team har oversikt over hva slags kartleggingsprøver finnes på skolen, og hvilke som er hensiktsmessig å bruke. Sosiallærer bestiller etter anmodning om disse. Kartleggingsprøvene oppbevares skapet til S-team. S-team har oversikt over hvilke kompenserende hjelpemidler som anbefales benyttet. S-team har oversikt over hvilke lisenser skolen har.
2. Kontaktlærer informerer foresatte om eventuell bekymring og ber om samtykke til å drøfte saken i R-team.
3. Dersom R-team konkluderer med at det er hensiktsmessig å utrede eleven for spesifikke lese/skrivevansker kan en av skolens sertifiserte LOGOS-testere gjennomføre denne. Ved mistanke om språkvansker kan leseveileder(e) eller sosiallærer screene eleven med Språk 6-16.
4. Dersom LOGOS viser indikasjon på dysleksi bes skolens logoped (PPT) gjennomføre en ny LOGOS når det har gått minimum ½ år.
5. Dersom PPT har gitt eleven dysleksidiagnosen innkaller logoped elevens foresatte, kontaktlærer og sosiallærer til et tilbakemeldingsmøte. På møtet informeres det om rettighetene eleven har. Kontaktlærers ansvar å kjenne til og følge opp at eleven benytter seg av dette.

HVA ER KONTAKTLÆRERS ANSVAR?

- Kontaktlærer har ansvar for at eleven blir kartlagt.
- Kontaktlærer har ansvaret for å sette inn tiltak for elever under kritisk grense. Eksempelvis å melde eleven på intensivt lesekurs. Det er kontaktlærers ansvar å tilby et tilpasset opplæringstilbud, dette gjelder uavhengig av om eleven har en dysleksidiagnose eller ikke. Dysleksidiagnose gir ikke vedtak om spesialundervisning, men faller under tilpasset opplæring.
- Om ønskelig kan elever meldes opp til lesekurs dersom kontaktlærer er usikker på om det kun trengs ekstra oppfølging eller om foreligger en mulig dysleksidiagnose. All tidligere kartlegging og informasjon om elevens ferdigheter må meldes til leseveileder. Etter endt kurs rapporterer leseveileder om effekten av lesekurs til kontaktlærer. Alle elevene får en rapport etter endt kurs. Kontaktlærer melder eventuell manglende progresjon/bekymring til sosiallærer.
NB! Lesekurs regnes som supplerende tiltak og ikke erstatning for annen tilpasning.
- Kontaktlærer har ansvar for at elevenes rettigheter blir ivaretatt.
- Alle elever med dysleksi anbefales å melde seg inn i Dysleksiforbundet. Her tilbys også kurs, f.eks. opplæring i bruken av Lingdys og Lingright.

ELEVENES RETTIGHETER

HVILKE HJELPEMIDLER KAN ELEVEN FÅ?

- Skolen har installert programmet *CD-ord* på alle PC-er. Dette er et program som ligner opplesingsfunksjonen i Word, men ligger over som en plug in-funksjon på flere programmer. Det er kontaktlærers ansvar å sette seg inn i programvaren (selvinstruerende). Ved overgang til ungdomsskolen skal elevene ha søkt NAV om lisens til andre programmer som Lingdys og Lingright. Dette må elevens foresatte gjøre elektronisk, med vedlegg fra PPT. Sosiallærer er tilgjengelig for veiledning til hvordan gå fram.
- På iPad finnes blant annet programmet *IntoWords* som fungerer på samme måte som CD-ord.
- Det anbefales at elevene øver på touch-metoden. Her finnes mange ressurser på nett gjennom et enkelt googlesøk.
- Et lite tips: Noen fonter er lettere for en dyslektiker å lese enn andre. Arial (fonten brukt her) er en av de fontene som kan være gode å bruke.
- Det kan være nyttig å benytte *SmartBOK* som er en digital utgave av Gyldendals kjente lærebøker.
- Det finnes flere faglige lydbøker gjennom Statped. Skolen har en egen lisens som S-team styrer. Spør sosiallærer eller assisterende rektor om å få en brukerprofil til eleven. Assisterende rektor har for tiden lisensen på disse.

